

Asia: VN/10633/2020

Digitaaliset keinot koronaviruskriisin jälkihoidossa -työryhmän väliraportti

Väliraportissa on kuvattu koronaviruskriisin aikaista digiloikkaa laajasti eri sektoreilla. Katsotteko, että sektorien kehitystyötä on kuvattu riittävällä tavalla?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Kyllä, kehitystyötä on kuvattu pääosin riittävällä tavalla, mielestämme 3. sektorista, järjestötoimijoista, ei kuitenkaan ole riittävää kuvausta. Toiminnan kuvaus jää osin kapeaksi, kyse ei ole vain raportissa kansalaisyhteiskunnan alle menevien toimintojen kuvaamisesta. Esimerkiksi järjestölähtöinen palvelutuotanto pitää sisällään myös asumis- ja hoivapalveluita.

Tämän voisi huomioida myös terveys- ja sosiaalipalveluiden osuudessa. Ja em. liittyen 3. sektorin, järjestötoimijoiden, osuus yli sektorirajat ylittävässä toiminnassa ja kehitystyössä ei tule riittävällä tavalla kuvatuiksi.

Katsotteko, että toimet, joita väliraportissa esitetään, riittävässä määrin edistävät tavoitteita? Jos ette, miten toimenpiteitä tulisi täydentää?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Väliraportissa esitetään ikääntyneet ja erityisryhmät ryhminä, ja samalla jää vähäiselle huomiolle se, mitä em. ryhmät pitävät sisällään. Kyse ei ole homogeenisista ryhmistä. Yli 65-vuotiaiden tai erityisryhmien digiosallisuus ei ole samanlaista. Esimerkiksi yli 75-vuotiaiden saati vanhempien ikäryhmien osalta digilaitteiden käyttö, taidot ja motivaatio ovat olennaisesti vähäisempiä.

Erityisesti ikääntyneiden joukossa on paljon kansalaisia, joille digitaalinen maailma ei ole tuttu. Heillä ei ole eri syistä johtuen mahdollisuuksia tai halua käyttää digilaitteita. Suurella osalla ikääntyneistä erityisryhmiin kuuluvista ei ole digilaitteita tai -yhteyksiä.

Taloudellisten resurssien ja tuen merkitys digilaitteiden ja -palveluiden kohdalla koskettaa ikäihmisiä ja erityistä tukea tarvitsevia. Kohtuuhintaisten tai jopa maksuttomien kansalaisverkkojen käyttöönoton mahdollisuuden avaaminen olisi tärkeää. Asiaa osin sivutaan raportissa, mutta olisiko asiaa mahdollista avata lisää.

Raportissa todetaan sähköisen tunnistautumisen mahdollistamisesta ja turvaamisesta (kohta 25.). Sähköinen, vahva tunnistautuminen ei ole kaikille mahdollista. Miten huomioidaan ne ryhmät, jotka eivät ole digimaailmassa mukana? Liittyy myös arjen palveluiden käyttöön, arjen asioiden hoitaminen ei ole mahdollista yhdenvertaisesti. Ja siten esimerkiksi pankki-, lääkäri-, apteekki- ja kauppa-asioinnin mahdollisuudet puuttuvat.

Digikuilun syventyminen mainitaan, sen haasteisiin ja ratkaisuihin toivomme lisää konkretiaa.

Kehittäminen, käyttäjälähtöinen kehittäminen ei ole mukana auki kirjoitettuna. Miten eri kohderyhmät otetaan mukaan kehittämistyöhön?

Raportissa on eritasoisia asioita/toimenpiteitä, ja se osin vaikeuttaa kokonaisuuden hahmottumista.

Digiosallisuus – osaaminen ja yhdenvertaisuus: Saavutettavuudesta voisi raportissa olla laajempi näkemys ja lisää konkretiaa. Olisi hyvä saada konkretiaa lisää.

Ikääntyneet ja erityisryhmät eli ne ryhmät, jotka ovat opiskelu- tai työelämän ulkopuolella jäävät nyt kategorisesti kansalaiset -määrittelyn alle. Se ei mielestämme riitä avaamaan em. kohderyhmien digiosallisuuden mahdollistamista.

Saavutettavuus ja esteettömyys ovat lähtökohtaisesti avainasioita. Ne nousevat erityisesti erityisryhmien kohdalla usein kynnyksysymyksiksi. Raportissa tuodaan esille esimerkinomaisesti pakettiautomaattien ruuhkautuminen. Pakettiautomaatti voi olla esteellinen palvelu, jota erityisryhmien on hankala käyttää.

Taiteet, viihde ja virkistys: Järjestöjen kansalaistoiminnan/vapaaehtoistoiminnan eri toimintamuodot liittyvät hyvin paljon juuri tälle osa-alueelle, erityisesti virkistykseen ja toimintakyvyn ylläpitoon. Esimerkiksi pelillisyyden ja muistitoimintojen tukevat sisällöt on pystytty koronakriisin aikana tuomaan mukaan etävaihtoehtona. Järjestötoimijat ovat pystyneet ketterästi siirtymään etätoimintoihin myös tällä osa-alueella.

Mitkä toimenpide-ehdotukset tulisi priorisoida? Millä perusteilla?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

- Digiosallisuus – osaaminen ja yhdenvertaisuus, digipalveluiden saatavuus ja saavutettavuus ovat ydinasioita, ja mahdollistavat itsemääräämisoikeuden toteutumisen. Kansalaisten digitaalisen osaamisen tukeminen on välttämätöntä.
- Digitaalisten toimintamallien kehittäminen – Sähköiset palvelut ja päätöksenteko, sähköinen tunnistautuminen kaikille kansalaisille, se avaa aikaisempaa vahvemmin pääsyn yhteiskuntaan ja sen palveluiden käyttöön, ja huomioida ne ryhmät, jotka eivät digiä
- Digitaalisten valmiuksien turvaaminen – Verkot, yhteydet, turvallisuus ja teknologia, kohtuuhintaisten yhteyksien tarjoaminen tukee käyttöönottoa, ja sitouttaa laajemmin

Mitä toimenpide-ehdotusten toteutuksessa tulee huomioida?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Monipuolinen, laaja-alainen eri sektorirajat kattava valmistelu ja toteutus on tärkeää. Riittävän pitkäaikainen toteutusaika ja seuranta.

Toimenpide-ehdotuksissa on viitattu jo käynnissä oleviin hankkeisiin, joiden osana toimenpiteitä voidaan edistää. Tunnistattekko muita hankkeita, joihin toimenpiteet tulisi kytkeä?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Sähköisten allekirjoitusten haasteet, Suomi.fi

AuroraAI-hanke

Digiosallisuus Suomessa VM 2020-2021

Digi arkeen -neuvottelukunta

Keitä toimenpiteissä ja niiden toteutuksessa/mahdollisissa tulevissa hankkeissa tulisi olla mukana ja miten hankkeet tulisi resursoida? Olisitteko itse halukas osallistumaan toteutukseen?

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Mukana pitäisi olla myös loppukäyttäjiä ja monipuolisesti 3. sektorin toimijoita, järjestötoimijoita, jotka voivat tuoda mukanaan edustamiensa kohderyhmien äänen, kokemukset ja tarpeet. Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry on halukas osallistumaan toteutukseen, esimerkiksi VALLIn Ikäteknologiakeskus ja sen monipuolinen verkosto.

Tutkimus ja tutkimuksen ja arvioinnin, vaikuttavuuden seuraaminen on lähtökohtaisesti tärkeää.

Vapaamuotoinen lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Digitalisaatio on lähtökohtaisesti esitetty raportissa mahdollisuutena ja mahdollistajana. Se on tärkeä asia.

On tärkeää seurata ja arvioida vaikuttavuutta ja raportin toimenpiteitä läpi prosessin, kaikissa kehittämisen ja toteuttamisen vaiheissa.

Henkilöstön digiosaamisessa ja koulutukseen liittyvissä asioissa eri aloilla, ja myös terveys- ja sosiaalipuolella on puutteita. Tähän pitäisi kiinnittää huomiota koko työuran ajan. Tarvitaan täydennyskoulutusta, tietojen päivittämistä, myös alan opinnoissa. Alan rekrytoinneissa olisi hyvä korostaa digivalmiuksia. Osaamisen ja tarvittavan tuen saaminen pitää mahdollistaa laajemmin sote-alalla.

Asenneilmapiiriin vaikuttaminen sanoittamalla ja kannustamalla on tärkeä asia, ja esimerkiksi erikseen mainittuja ryhmiä ei pitäisi lähtökohtaisesti nähdä haasteellisina ryhminä suhteessa digitalisaatioon – digitalisaatioon liittyviä kysymyksiä ja haasteita on kaikilla. Olisi hyvä tukea jatkuvan oppimisen – ml. uusien kansalaistaitojen – mahdollisuuden ajatusta, ja sen kannustavaa tarjoamista kansalaisille.

Ikääntyneiden määrä kasvaa voimakkaasti, ja samaan aikaan palvelut siirtyvää kiihtyvällä vauhdilla sähköisiksi. Palvelut edellyttävät itseohjautuvuutta, aktiivista roolia toimijana. Aktiivinen ja itseohjautuva ei voi olla, jos ei ole osaamista tai riittävästi tukea. Keskeinen osa tätä kokonaisuutta on digimaailmassa käytettävä selkeä kieli sekä digipalveluiden tarjoajien palvelukulttuuri. Niihin pitäisi pystyä enemmän panostamaan osana digitaalisten keinojen kokonaisuutta.

Vapaavuori Sari

